gemeente Rheden

Raadsvoorstel

portefeuillehouder	begrotingsprogramma	Draagt bij aan Global Goal(s)
Burgemeester	1 Economische Ontwikkeling 2 Welzijn 3 Gebiedsontwikkeling 4 Duurzaamheid 5 Bestuur & Veiligheid	17 Partnership

b en w-vergadering	agendapunt	bijlage(n) ter inzage
25 mei 2021	5	4

rol raad	soort document
Zienswijze	Raadsvoorstel en -besluit

Voorbereidende vergadering	agendapunt
15 juni 2020	

raadsvergadering	agendapunt
29 juni 2021	

onderwerp
Concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie 2021) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en concept-begroting 2022.

INHOUD VOORSTEL
- een zienswijze geven op de concept-regionale agenda 2022 en het college opdracht geven deze zienswijze ter kennis te brengen aan het Dagelijks Bestuur van de regio conform bijgaand concept;
- een zienswijze geven op de concept-begroting 2022 en het college opdracht geven deze zienswijze ter kennis te brengen aan het Dagelijks Bestuur van de regio conform bijgaand concept.

1 **Waartoe is het voorstel gedaan?**
Op 24 november 2020 heeft de gemeenteraad van de gemeente Rheden ingestemd met het geven van toestemming aan uw college om in te stemmen met de *Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen*. Ook is ingestemd met het visiedocument *Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio*, als basis voor de profilering van de regio en onderbouwing van de keuze voor opgaven van de Regionale Agenda 2021-2025.

Uitgangspunt voor de regionale samenwerking tussen de 18 regiogemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen is een opgavegerichte samenwerking, waarin de raden concrete opgaven in een jaarlijks programma vaststellen, vanuit een meerjarenperspectief. De gemeenteraden van de 18 regiogemeenten kunnen intekenen op de opgaven. Iedere raad kan straks besluiten of men met opgaven wil meedoen en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar wil stellen. Toegezegd is dat werkwijze en proces goed zullen aansluiten op de beleidscyclus van de gemeenten (voorjaars- of perspectiefnota's en begrotingsproces).

De regionale agenda Arnhem-Nijmegen 2022 hangt vanzelfsprekend sterk samen met de visie Groene Metropoolregio. De visie beschrijft de uitdagingen waar wij als 18 regio-gemeenten afzonderlijk en als regio gezamenlijk voor staan. Vanuit de ambitie van kwalitatieve groei zijn in de regionale agenda deze gemeentelijke uitdagingen gegroepeerd in een vijftal opgaven, die onderling met elkaar samenhangen en de basis vormen voor een krachtenbundeling van gemeenten door samenwerking.

De vijf opgaven zijn:
- De Productieve regio.
- De Verbonden regio.
- De Circulaire regio.
- De Ontspannen regio.
- De Groene groeiregio.

De vijf opgaven combineren de vaste domeinen van onze overheidstaken in een balans tussen de ontwikkelingen, die zich in de gemeenten aandienen, de duurzaamheid die wij nastreven en de ontspannen leefkwaliteit die wij koesteren. In de concept-regionale agenda 2022 zijn de vijf opgaven verder uitgewerkt ten opzichte van de versie die u in het najaar van 2020 is aangeboden door de Stuurgroep Versterking. De speerpunten zijn concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen (menskracht en geld). De agenda gaat uit van wat de 18 gemeenten met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor 2022.

2 Wat is de aanleiding?

Er is bij de vaststelling van de visie aangegeven dat in het 2e kwartaal van 2021 de concept-regionale agenda 2022 aan uw raad zou worden aangeboden. Een regionale agenda, opgebouwd uit 5 samenhangende opgaven, waar door alle gemeenten kan worden ingetekend.

Het Algemeen Bestuur biedt de gemeenten nu de concept-regionale agenda 2022 aan, waarmee zij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uitnodigt de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. De opbrengst van de consultatie van de 18 gemeenten geeft het Algemeen Bestuur de gelegenheid om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie wordt aangeboden na het zomerreces. Dit bijsturen gebeurt in afstemming met de 5 Bestuurlijke Opgaven Teams (BOT). De consultatieronde geeft de gemeente de gelegenheid om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde (extra) middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda. Het Algemeen Bestuur heeft daarbij de wens dat de gemeenten zich uitgenodigd voelen om op alle opgaven in te tekenen.

3 Wat is het bestaand beleid c.q. kader?

- Gemeenschappelijke regeling regio Arnhem-Nijmegen.
- De Wgr en de Gemeentewet.
- Besluit Begroting en Verantwoording, (BBV).
- Beleidsnotitie samenwerkingsverbanden gemeente Rheden.
- Visiedocument Regio Arnhem-Nijmegen Groene Metropoolregio.

4 Wat willen wij bereiken?

Deze concept-regionale agenda 2022 geeft inhoud aan de versterkte regionale samenwerking en regionale ambitie. De agenda brengt de ambities dichterbij, zoals deze zijn geformuleerd in de lokale collegeprogramma's én in de agenda's van provincie, Rijk en Europa. Het maakt concreet wat de regio in 2022 wil doen in samenwerking met elkaar en met de partners. De agenda vormt een goede basis om de samenwerking met de provincie Gelderland en The Economic Board vorm te geven in een te sluiten bestuursakkoord. Dit akkoord krijgt concrete invulling via een (rollende) regionale investeringsagenda. Hierin wordt ook de bijdrage van de 18 samenwerkende regiogemeenten per opgave opgenomen, na besluitvorming door de 18 gemeenten over de definitieve regionale agenda.

5 Wat gaan wij ervoor doen?

De regionale agenda moet de 18 regiogemeenten in staat stellen om vanuit een gezamenlijke en samenhangende aanpak, te werken aan grote maatschappelijke opgaven en/of delen daarvan die gebaat zijn bij een gezamenlijke, regionale aanpak. De agenda stelt colleges en raden in staat met elkaar af te spreken welke opgaven en speerpunten in de komende jaren gezamenlijk en integraal worden opgepakt.

De regionale agenda is van belang voor de samenwerking met andere overheden, maatschappelijke partners zoals onder meer kennisinstellingen, het bedrijfsleven en onze inwoners. Werken met een duidelijke en gezamenlijke regionale agenda zorgt ook voor mogelijkheden ten aanzien van programma's en fondsen in Den Haag en Brussel. Inhaken op programma's en initiatieven van andere overheden en samenwerkingspartners, allianties sluiten met andere maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau wordt eenvoudiger met een wervende, ambitieuze en uitnodigende agenda van samenwerkende gemeenten. In de agenda is een aantal acties opgenomen met het karakter van verkenningen of opstellen van een visie. Die krijgen een doorvertaling naar concrete acties in 2022 en 2023. Met de nu voorgestelde, zo minimaal mogelijke, financiële inzet kan de samenwerking er in slagen partners (Provincie, Rijk en Europa) te overtuigen de samenwerking te verstevigen en langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

Concept-begroting 2022 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Met het proces van de regionale agenda is aansluiting gezocht bij het proces van de vaststelling van de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio. Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr) zendt een gemeenschappelijk regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders. De deelnemende gemeenteraden worden uitgenodigd om voor 30 juni 2021 een zienswijze in te dienen.

De concept-begroting 2022 geeft, naast de kosten voor het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept-regionale agenda 2022 vormt de inhoudelijke onderbouwing voor de bijdrage per opgave. Het bedrag voor alle opgaven bedraagt in totaal € 4,22 per inwoner.

De inwonerbijdrage voor het Regiobureau bedraagt onveranderd € 2,50. Door de bijdrage van de provincie Gelderland, groot € 600.000,00 kan dit bedrag ook voor 2022 naar beneden worden bijgesteld tot € 1,73 per inwoner.

2021
De concept-regionale agenda 2022 geeft ook een actualisatie van de agenda 2021. Eerder is door de Stuurgroep Versterking aangekondigd dat voor het jaar 2021 gewerkt wordt met een ingroeimodel. Door de vertraging in het Versterkingsproces vanwege de coronacrisis konden destijds eventuele nieuwe bedragen voor regionale opgaven niet meer in de gemeentelijke begrotingen voor 2021 verwerkt worden. In dit lopende jaar wordt daarom gewerkt met de financiële middelen die daar reeds voor beschikbaar zijn of binnen de huidige begrotingen beschikbaar zijn te stellen. Deze financiering is grotendeels gekoppeld aan de bestaande afspraken over bijdragen aan budgetten van al lopende programma's en activiteiten.

Zienswijze gemeente Rheden
Op basis van het aangeboden concept is een aantal aandachtspunten geconstateerd. Deze komen derhalve terug in uw reactie aan het Dagelijks Bestuur van de Groene Metropool regio. De volgende aandachtspunten worden hiervoor meegegeven.

<u>Reflectie op hoofdlijnen t.a.v. het concept-programma</u>
Wij onderschrijven de grondgedachte dat een sterke regionale samenwerking en profilering een positieve impuls biedt aan het welzijn en de welvaart in de gemeente Rheden. In principe geldt *wat goed is voor de regio, is goed voor de gemeente Rheden.* Deelname aan de verschillende programma's zal met name bepaald worden door de toegevoegde waarde voor de gemeente. De samenwerking moet resulteren in een beter maatschappelijk resultaat of lagere maatschappelijke kosten.

De verschillende programma's raken opgaven die een regionale schaal vergen om deze op te lossen. Een deel van de programma's en speerpunten sorteren daarbij naar verwachting directe positieve effecten (meerwaarde) op onze eigen beleidsdoelen. Voor andere speerpunten is de relevantie van de opgave in haar huidige conceptvorm aanzienlijk beperkter. Ook constateren wij dat een deel van de regionale programma's gevuld wordt met reeds bestaande samenwerkingsactiviteiten zoals op het terrein van de RES en Toerisme. Incorporatie binnen de structuur van de Groene Metropool dient een meerwaarde te hebben.

Wij herkennen ook lokale beleidsdoelen die van regionale waarde zijn waarmee wij de regionale opgave zouden willen verrijken.

Bj veel opgaven is het niet *lokaal of regionaal*, maar *lokaal en regionaal*. Daarbij achten wij het van belang dat binnen de regionale samenwerking er voldoende balans is tussen de wensen van grote en kleine gemeenten. Ook willen wij het belang van betrokkenheid van maatschappelijke partners benadrukken, bijvoorbeeld in triple-helix vormen.

Direct belang en meerwaarde zien wij het meeste concreet in de opgaves 'Groene groeiregio' en 'Ontspannen regio'. Wonen en recreëren zijn de kerncompetenties van onze gemeente.

Op een aantal speerpunten zou de meerwaarde nader onderbouwd moeten worden en per opgave geven wij een voorstel voor een verdere verrijking.

Groene groeiregio
De regio groeit snel. In maart 2020 is de Woondeal tot stand gekomen waarin is afgesproken dat de regio 50.000 - 60.000 woningen realiseert in de periode tot 2040. Parallel hieraan is in het licht van de grote landelijke woningnood in combinatie met de Woondeal een regionale verstedelijkingstrategie in ontwikkeling. Voor Rheden kan dit mogelijk resulteren in een hoger aantal te realiseren woningen dan nu in de woonvisie voorzien.

Extra woningbouw kan een sociaal economische impuls geven aan onze samenleving. Met name waar dat gecombineerd kan worden met wijkverbetering en vertrekkende industrie. En uiteraard in combinatie met een goede leefbaarheid en een adequaat voorzieningenniveau.

Wij herkennen ons in de noodzaak om vanuit deze regio, in samenwerking met Food Valley en het Rijk tot afspraken te komen. Dat traject ondersteunen wij van harte. Voor de daadwerkelijke bijdrage m.b.t. woningbouw vanuit de gemeente Rheden zullen aparte raadstrajecten met aparte besluitvorming lopen.

Ontspannen regio
De combinatie van natuur, water en erfgoed biedt een unieke recreatieve propositie. Het effectueren en versterken hiervan heeft naast een lokaal, ook een regionaal belang. Het beter 'uitnutten' van onze recreatieve potentie vormt enerzijds een delicate opgave maar biedt anderzijds werkgelegenheidskansen voor onze beroepsbevolking. In dat licht zouden wij willen inzetten op een groei van de verblijfsaccommodaties (cross-over met Productieve regio).

Ook zijn wij van mening dat het programma voor Cultureel erfgoed onderbelicht is. Bij de ontwikkeling van een regionale visie over de versterking van de regionale culturele infrastructuur dient aandacht te zijn voor een evenwichtige regionale infrastructuur van amateurkunst tot topinstellingen. Daarbij kan aangesloten worden bij het opgestelde transformatievoorstel cultuur voor de regio 025 (door 15 gemeenten onderschreven).

Op het speerpunt 'duurzaam' Toerisme bestaan reeds verschillende (sub)regionale samenwerking (Veluwezoomgemeenten, TVAN, VeluweAlliantie). De meerwaarde van integratie binnen de programmastructuur van de Groene Metropool dient nader te worden uitgewerkt.

Wij hechten grote waarde aan het speerpunt 'Groen-blauw raamwerk'. Wij onderschrijven de ambitie tot het behouden van de waardevolle natuur, landschap en cultureel erfgoed in de regio en de potentie van functiecombinaties daarbij (woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit). De uitkomsten van de RES zullen hierbij moeten worden betrokken.

Circulaire regio
De circulaire economie is een relatief nieuw domein en een maatschappelijk belangrijke en complexe opgave. Het is aan te bevelen om dit domein in regionaal verband verder te ontwikkelen. De ambitie moet daarmee in balans zijn met fase waarin wij zitten.
De opgave is in deze fase dan ook vrij abstract beschreven. De voorgestelde activiteiten focussen zich daarbij voornamelijk op het delen van kennis en ervaring, onderzoek en bouwen van platforms.

Wij denken dat de opgave zich sneller kan ontwikkelen door ruimte te geven aan pilot projecten, gericht op het daadwerkelijk toepassen van kennis en ervaringen. Wij missen de groep *agrariërs* als belangrijke partner die een bijdrage leveren aan biologische en natuur-inclusieve landbouw en het klimaatbestendig beheer (cross-over met Productieve regio).

Verbonden regio
Het belang van een goede regionale infrastructuur is evident. Vanuit Rhedense optiek willen wij regionale aandacht voor met name de doorstroming A12 bij de Velperbroek (cross-over met Productieve regio), de regionale afwikkeling van het Spoorgoederen-vervoer (nieuwe initiatieven) en de hub Posbank. Deze is immers van groot belang voor de afwikkeling van de stroom toeristen (cross over met Ontspannen regio). Verder is voor alle lokale ontwikkelingen van bestaande en nieuwe functies een adequate aansluiting op regionale mobiliteitssystemen voor onze inwoners van groot belang.

Productieve regio
Dit programma uit de regionale agenda kan in haar huidige vorm nog concretere meerwaarde krijgen voor de gemeente Rheden (en de kleine gemeenten in het algemeen). Ook in deze opgave zijn reeds bestaande samenwerkingen (RPW) opgenomen. De meerwaarde of eventuele overlap dient onzes inziens nader verkend te worden. Wij zien binnen dit programma veel cross-overs met de andere programma's (o.a. krachtige kernen, circulaire economie, mobiliteit/bereikbaarheid).

Vanuit Rhedense optiek willen wij aandacht vragen voor het thema Human Capital in relatie tot de circulaire topregio die wij willen zijn. Wij verwachten in dat kader focus op een groei aan opleidingen, kennis en stages in de sector duurzaamheid en circulaire industrie (ook aansluitend op middelbaar onderwijs niveau). Daarnaast zien wij als mogelijk speerpunt specifieke aandacht voor de natuur inclusieve landbouw en de korte kringloop industrie (cross-over met circulaire economie), alsmede voor ZZP-vraagstukken (grote, kwetsbare beroepsgroep).

Health is een topsector. Er lijkt echter vooral aandacht voor een relatief eenzijdige insteek op Cure. Wij bepleiten meer aandacht voor de zorgsector (care) als een waardevolle complementaire toevoeging.

<u>Reactie op concept-begroting 2022</u>
De vaste componenten voor de bijdrage van het regiobureau (€ 2,50 per inwoner maar na aftrek provincie subsidie € 1,73 per inwoner voor 2022) en de bijdrage aan The Economic Board (€ 1,00 per inwoner) zijn conform eerdere afspraken.

In beginsel kunnen wij een positieve zienswijze op de concept-begroting 2022. Definitieve besluitvorming door de gemeente Rheden over daadwerkelijke deelname aan de opgaven en de daaraan verbonden financiële bijdrage vindt plaats in het najaar.

6 Wat gaat het kosten?

Zoals bij het aangaan van de versterkte regionale samenwerking is afgesproken, beslissen de 18 gemeenteraden over deelname aan de opgaven, de gevraagde middelen en het mandaat dat aan de uitvoering wordt meegegeven. Besluitvorming hierover vindt plaats in november 2021 nadat het Algemeen Bestuur op 15 september 2021 de definitieve regionale agenda 2022 heeft vastgesteld.

In de aangeboden concept-begroting zijn naast de middelen voor de 5 opgaven, die overgenomen zijn uit de concept-regionale agenda, ook de middelen voor het Regiobureau en de jaarlijkse bijdrage aan The Economic Board [indien van toepassing] opgenomen. Deze inwonerbijdrage (respectievelijk € 1,73 en € 1.00) is in de lijn met de besluitvorming over de versterkte regionale samenwerking en is opgenomen in de MJPB.

Bijdrage per inwoner in €		*totaal*
Verbonden regio	1,30	56.597
Productieve regio	0,73	31.781
Circulaire regio	0,81	35.264
Ontspannen regio	0,57	24.816
Groene groeiregio	0,82	35.700
	4,23	184.157

Gebaseerd op aantal inwoners in Rheden per 1 januari 2021:	43.536

In de Kadernota worden deze financiële aspecten meegenomen. De definitieve besluitvorming zal plaatsvinden bij de begrotingsbehandeling in november 2021.

7 Wat zijn de risico's?

In de basis zijn de opgaven zo gekozen dat ze echt van regionaal belang zijn en lokaal hun uitwerking zullen hebben. Voor de toekomst is het de verantwoordelijkheid van de regiogemeenten om de regionale opgaven met elkaar vast te houden en invulling aan te geven.

De concept-regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Deze agenda is een uitdrukkelijke uitnodiging om in te tekenen op alle opgaven. Desondanks kan de situatie zich voordoen dat een (aantal) gemeente(n) besluit niet deel te nemen aan een specifieke opgave. Indien dit aan de orde is, wordt met de voor die opgave verantwoordelijke bestuurlijk opdrachtgever bekeken wat de consequenties zijn. Dit kan zijn dat de acties gefaseerd worden of dat bepaalde acties anders of met minder middelen uitgevoerd kunnen worden, omdat er minder gemeenten deelnemen. Ook kan de keuze gemaakt worden om de inwonerbijdrage per deelnemende gemeenten naar boven bij te stellen. Het Algemeen Bestuur wacht dan een voorstel van het Bestuurlijk Opgave Team af.

Daarnaast heeft niet-deelname mogelijk gevolgen voor de gemeente, bijv. omdat de gemeentelijke opgaven en doelstellingen dan op een andere manier, los van de regionale samenwerking moeten worden gerealiseerd waarbij medewerking van partners en toegang tot externe financiering wellicht minder eenvoudig wordt.

8 Zienswijze

Op basis van het bovenstaande stellen wij uw raad voor om een positieve zienswijze te geven op de concept-begroting 2022 en een zienswijze op het concept-programma 2022 conform bijgaand concept Brief zienswijze concept-regionale agenda 2022.

9 Wat is het draagvlak voor dit voorstel?
Binnen de bestaande samenwerkingen bestaat groot commitment voor de versterking van deze samenwerking.

10 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?
Na behandeling in de raad wordt de definitieve zienswijze verstuurd aan het Dagelijks Bestuur van de regio.

Uitgebreide communicatie over de regionale agenda 2022 vindt later dit jaar plaats door het Regiobureau wanneer het Algemeen Bestuur op 15 september de regionale agenda 2022 definitief heeft vastgesteld. Communicatie over de op 7 juli 2021 door het Algemeen Bestuur vast te stellen begroting 2022 van de Groene Metropoolregio is niet aan de orde.

11 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?
Aan dit besluit is geen evaluatie verbonden.

De reacties op de concepten van de regiogemeenten worden door het Algemeen Bestuur van de regio vertaald in een definitief programma en begroting 2022. Daarover kan de raad zich in het najaar uitspreken. Dat besluit zullen wij na één jaar evalueren. Dat is dan noodzakelijk om vast te stellen of wij die koers voor 2023 (en eventueel langer) continueren of dat er aanleiding is om deze te wijzigen.

De Steeg, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.